

במדינה

הממתנים והכריזה בקול עליו: "כל החולים, העומדים להיכנס אל הרופא, שילכו קודם לעשות פיפי"

לשון

דרוש: ביטוי אלגנטי

לתת שתן

או להטיל מים

"מוטב שיהיה אצלנו באוהל וישתין החוצה, מאשר יעמוד בחוץ וישתין לתוך האוהל פנימה", פסק לינרון ג'ונסון, נשיא ארצות-הברית של שנות ה-60. בלשונו העסיסית, כאשר הסביר מדוע אין הוא מדיח את המנהל השנוא של האפי-בי-איי.

למולו של ג'ונסון היו לאנשי השדולה היהודית בנושיונגטון, באותם ימים, עניינים אחרים לעסוק בהם. אחרת היו בוודאי מסבים את תשומת ליבו של ג'ונסון למיקרא מפורש במישנה, האומר ביוק את הפך: "לא יעמוד אדם כרשות היחיד וישתין כרשות הרבים" (מסכת עירובין).

אבל מה שלא העסיק את יהודי ארצות-הברית, הטריד, בשבוע שעבר, פרופסור (לרפואה) ישראלי אחר. היה זה יעקב רותם, מרופאי-הילדים הידועים בארץ. גם הוא הכיר את המובאה מן המישנה ומאז ומתמיד גם היה ידוע לו כי משתין (בקיור, למשל) היא מילה תנ"כית לגיטימית.

רק שבמחוז ניקרה זה זמן השאלה האם לא היה מן הראוי להשתמש בביטוי פחות מחוספס, יותר אלגנטי, כגון להטיל מי-רגליים.

קריצה קלה. ומי היה יכול להאיר את עיניו של הפרופסור, אם לא יעקב רבי (64), מתרגם ועורך, שפירסם יותר מ-3000 מאמרים, רבים מהם בנושאי לשון ושהוא כיום בעל מדור לבעיות לשון ("על קצה הלשון") ביומון על המישמר! וכך פנה הפרופסור בוגר

עיתונות

התנצלויות חרדיות

היכן נכשל

"יתד נאמן?"

היומון החרדי יתד נאמן, המופיע זה כמעט חצי שנה, משרת כנאמנות את הסיעה האגוראית שיזמה את הקמתו. מדי יום הוא מלא שבח לארמון הרב אליעזר ש"ך, מזכיר לטובה עסקנים של ש"ס, אינו מזכיר אפילו במילה את המורה הרוחני של הסיעה היריבה, הרב שימחה בונים ("הרבי מגור") אלתר, ובוודאי לא את שליחו של גור בכנסת, אברהם שפירא. הביטאון הרישמי של אגודת-ישראל, המודיע, הנשלט בידי חסידי גור, מוזכר בו לעיתים רחוקות בלבד, תמיד בלעג.

כיאה לעיתון ותיק-יחסית, הגיע גם זמנו של יתד נאמן להיכשל בטעויות מערכת ולהתנצל עליהן. בשבוע שי עבר הופיעו על דפי שתי התנצלויות. הראשונה נגעה לדיווח תמים על מהותו ופעולתו של בית-המשפט לתביעות קטנות:

"לאור הדיעה שפירסמנו ביום א' שעבר בעיתוננו אודות בית-המשפט לתביעות קטנות, שנראתה חסידה לילה כמחוקת את כוחם — של החילוניים? של המדינה הטמאה? — הדבר ברור לכל יראי השם כי אסור לפנות לערכי אות כלל וכלל, ורק אם אייפאשר להו" ציא בדיותורה יכול בית-הדין להתיר, בדעיכה, פניה לערכאות."

השניה לא היתה אלא סכין מושזת, שהופנה לעבר הסיעה החרדית היריבה.

נשיא ג'ונסון

מוטב שיהיה באוהל וישתין החוצה...

סכין שנעטף במסווה תמים של התנצלות:

"המערכת מתנצלת בפני ציבור הדי קוראים על התקלות בהפצה בימים האחרונים, עקב חבלות ודוניות... אנו ערים לנושא ופועלים במלוא המרץ לתקון המצב מיסודו."

הבנת הנקרא. אך על כישלון חמור אחר, המלווה את העיתון מדי יום ביומו, לא מצאו עורכיו כל צורך להתנצל. גם אחרי 160 גיליונות: צירוף המילים "יתד נאמן" הוא מטעה ושגוי, כי על-פי כל המקורות, מינה הדיקטור של המילה, "יתד" הוא נקבה. מהו מקור השגיאה?

רק במקום מסיים אחד במיקרא ניתן להבין, בטעות, כי הקנה המחודד התקוע בקרקע הוא זכר. וכך נאמר בספר יחזקאל ט"ז:

"עץ הגפן... — היוקח ממנו עץ לעשות למלאכה, אם יקחו ממנו יתד לתלות עליו כל כליי" בפסוק זה, בני גוד לרושם הראשון, מתייחסות המ" לים "לתלות עליו" לנושא, שהוא "עץ". אך לא כך הבינו החרדים. דוגמה מובהקת של כשל בהבנת הנקרא.

הגימנסיה העיברית בלכונ אל רבי, בוגר הגמנסיה העברית הרצליה בתל-אביב, כדי שהו יורנו דיעה על בעיית-היסוד הנ"ל בלשון העברית.

ראשית, פסק רבי, "אמת נכון הדבר, להטיל מים הוא צורת התבטאות יותר עקיפה וסטריילית והרשות בידי מורי תבי המלומד להעדיף אותה, אך — בלי לפסול את להשתין!"

עובדה. כיצד קורא הפרופסור הנכב בד לחומר עצמו בוודאי שתן, ולא מי רגליים. ואכן גם הכל מדברים על דרכי-השתן או על מערכת כלי-השתן, ואין להניח ששם העצם פחות דיסקרטי משם הפועל.

אבל רבי גם היה מוכן להציע לרותם אופציה נוספת, יש להניח תוך כדי קריצה קלה, עת כתב את ההצעה. נזכר רבי: אולי צדקה אותה אחות במירפאת חוץ של בית-החולים, שיצאה אל תור

רותם בן ה-73 היה בצעירותו רופא בקיבוץ השומר-הצעיר נגבה ועיני-שמר. אך הוא נודע במיוחד במילון הרומאי שלו ובמדרוך שלו למוסדות טיפת-חלב, **הזיני ילדך כהלכה.**

9	8	7	6	5		4	3	2	1
	14		13	12			11		10
		19	18	17		16		15	
	23	22				21		20	
			26			25		24	
27			30			29	28		
				32			31		
37	36	35					34		33
		42		41	40	39			38
			47		46	45	44	43	
				50		49	48		
				52		51			
60	59	58	57	56		55	54		53
		64	63	62			61		
		69	68	67		66			65
			73	72		71	70		
				75			74		
	80	79	78			77		76	
		87	86		85	84	83		82
									81
			91		90	89		88	
			96			95	94	93	92
	103		102			101	100		99
				105					104

מנהיג ר"ש (ש"מ); (79) הכנסה קבועה לבעלי נכסים; (80) רפנה; (82) גבוה; (84) גור, פלה; (85) כר מלא מור; (87) מגש; (90) גאון; (92) מתקן לרוש בו תבואות; (94) חקק; (96) צבי מקרין בארצות הצפון; (97) היה רמטכ"ל; (99) דורון; (101) מילת-יחס מליצית; (102) סימן; (103) משך הזמן בלי קץ.

הבאה לרבות; (49) שארית מגוע עץ ניצול מאש; (50) רלפנות; (53) אספקלריה; (54) מלאכת הגלוח; (55) מור; (56) כה; (58) מורת; (59) מראה חיוני; (60) חסר טעם, בערות; (62) חלש, רפה; (63) שקט; (66) מחול לאומי פולני; (68) פעולת הגנה; (71) חתיכת מתכת מוצקה; (73) מטבע יש-ראלי עתיק; (78) בבקשה; (77)

מאונץ:

- ספור של דרש ומשל: (5)
- עתון עברי, מן הראשונים; (10)
- אל מצרי; (11) נקי, טהור; (13)
- בשר שלא תם שולו; (14) נקי מעוון; (15) שדה-מרעה; (16) כרת בגרון; (18) שמה; (20) אויב; (21) קוץ; (22) מידת-לח קטנה; (24) כשלון; (25) מילת-המעטה; (26) בן יפת (28) כינוי לרקיע השלישי באגדה; (30) עוב לאנחות; (31) בנגלג המזלות; (32) רפובליקה באמריקה הדרומית; (34) אלה כנענית; (35) כאן (ארמית); (38) הפניכס; (39) חבל ארץ לחופי ימים; (41) של (ארמית); (42) בן הרן, אחי אברהם; (43) מול; (45) שדה מתקן לוריעה; (47) תוך; (48) חכם מחכמי המשנה; (50) חרב; (51) מסמר; (52) תל שממה; (54) מפתח, רועה; (57) שגא בעוה; (61) ילדים; (62) הנחה העומרת להוכחה; (64) טבעת כאף בהמה; (65) חיה ממשפחת הצבאים; (66) זוז; (67) תרופה; (69) דמן; (70) מן המועדים במשכן; (72) אגם; (74) אויב, עוין; (75) כינוי לירח; (77) חבל הקשת; (78) אור רב; (81) מידת-אורך אנגלית; (83) ששית האלו; (85) בסים; (86) מקים בית-הספר מקוה-ישראל (ש"מ); (88) מילת-שאלה; (89) מרי, מחאה; (91) מרחף; (93) מן השוואים; (95) סובל; (96) של משה; (99) הצלילים; (98) אביון; (100) סוד; (102) חריון; (103) נצה; (104) בעל חוקיה-שיכה; (105) יחידת-מחץ צבאית.

מאונץ:

- דרך; (2) פה; (3) עווד ללא עין; (4) ערין; (6) תורת הקבלה; (7) העלה סרחון; (8) רטוב; (9) גיהינם; (12) עוב; (15) רג טורף; (16) חלף ונעלם; (17) פשתן לבן וטוב; (19) מעיין כירושלים; (20) לבן וך; (21) המעי התחתון; (23) הפירה למקוה מים; (24) אמונה; (26) כדל האוון; (27) מילת-שוליה; (29) כליזרוק לנקי המעינים; (30) מלחין ישראלי יורד; (33) אחד מתארי אלהים במקרא; (34) שפה פשוטה, עגה; (36) נתעב; (37) סטלקטיט; (40) מטבע במזרח החרון; (41) מתגורה; (44) משבטי ישראל; (46) מושבה יהודית כמצרים העתיקה; (47) מילה

אביגיל ינאי

מודעות בטלפון

לכל העתונים

בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום

פרסום איריאל

אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף

03-227117/8

